

ANNONS:

TORSDAG 24 OKTOBER 2013 • MALMÖ 12°C SKAPA KONTO KONTAKT KUNDSERVICE ANNONSERA BIL & TRAFIK HEMMA RESOR JOBB UTBILDNING

SYDSVENSKAN

Logga in

Prenumerera

SVERIGE

Sport Ekonomi Opinion Kultur & Nöjen Sverige Världen

▼ Allt innehåll

1 2 3 4

”Det krävs lojalitet från byborna”

Sverige. Affären stänger. Byn förtvinar. Det händer överallt på den svenska landsbygden. Två av tre små livsmedelsbutiker har försvunnit sedan 1996.

I Önnköping utanför Hörby slog lanthandeln igen. Men återuppstod. Två invånare klarade inte att se byn vissna.

– Det var lite som att hela byn föll ihop. Granngemenskapen utarmades när man på sin höjd sågs på en stormarknad i Hörby, säger Jörgen Wernefeldt.

Sedan ett och ett halvt år driver han Önnköps lanthandel med hustrun Anna Fogelström.

Förrföra hösten stängde den gamla lanthandeln. Den var den sista resten av ett en gång blomstrande affärsliv i den lilla byn där det har funnits handelsbod, slaktare, skräddare och all möjlig service.

Författare: **Ulf Törnberg**

Publicerad 12 oktober 2013 06.30

Uppdaterad 12 oktober 2013 06.31

Större eller mindre text

Rekommendera 102

Tweet 0

0

E-posta länk till artikeln

Skriv ut artikeln

Mest läst på Sverige

1 E-cigg med nikotin får säljas

ANNONS:

För dig som jobbar på statens uppdrag.

BLI MEDLEM IDAG

ANNONS:

Som medlem ingår inkomstförsäkring upp till 60 000 kr.

BLI MEDLEM

Det bor ungefär trehundra i byn. Ettusen i den närmaste omnejden. Många barnfamiljer. Skola, fullsatt dagis. Och ett byalag som ordnar fredagspub året runt, fyra stora fester om året och annat kul.

Men lanthandeln dog. Och något hände.

I statistiken kallas lanthandlarna "övriga dagligvarubutiker". Mindre än 400 kvadratmeter affärsyta och inte rena servicebutiker. Det fanns 936 sådana i Sverige 2012. Fem år tidigare fanns 1 100, och 1996 var de 3 051.

– Det går utför. Äldre generationer i glesbygd vill ha sina butiker, de yngre kanske sköter sina inköp på annat sätt. Många lanthandlare går på knäna, säger Peter Malmsten, analytiker på Tillväxtanalys.

Det är en myndighet med ansvar för att ha koll på tillväxten i Sverige. Tillgänglighet till kommersiell och offentlig service är en av grenarna, och livsmedelsbutikerna är ett av de sorgligaste kapitlen i den senaste rapporten. Stormarknaderna är vinnarna. De senaste fem åren har de blivit 35 procent fler. Och för småbutikerna är det alltså fritt fall.

Till den grad att regeringen har reagerat.

I Önnköping blev bylivet tristare när lanthandeln hade stängt.

Jörgen Wernefeldt och Anna Fogelström hade vid det laget bott i byn med barnen och en häst i fem år. Hästgården med fem hektar mark gick prismässigt jämnt upp med lägenheten på Östra Torn i Lund. De stormtrivdes.

Men de tyckte att någon i byn borde göra något åt den ekande tomma affären mitt i byn.

– Plötsligt kom vi på att det kanske var vi som skulle göra det. Och jag hade länge känt att mitt pendlande till jobbet i Malmö gjorde att jag var på väg att gå samma utslocknade öde till mötes som byn, säger Jörgen Wernefeldt.

Han jobbade som ljus- och ljudtekniker på Inkonst. Sannerligen långt ifrån ett liv vid kyldiskar, kolonialvaruhyllor och kassaapparaten.

Men de slog till. Renoverade, fejade, köpte mestadels begagnad utrustning. Riggade leveranser. Lördagen den 31 mars 2012 öppnade lanthandeln i Önnköping igen.

Regeringen vill utreda hur landsbygdens kommersiella service skulle kunna stödjas. Länen kan visserligen redan ge stöd genom framför allt investeringsbidrag. Men nu vill näringsminister Annie Lööf (C) att de ska kunna kompletteras med ett statligt stöd.

Det skulle löna sig, visar redan en analys som Tillväxtverket, länsstyrelsen i Östergötland och Linköpings universitet gjorde förra året. De valde ut 273 lanthandlare och undersökte vilka samhällsekonomiska effekter en nedläggning av dem skulle få.

Samtliga affärer hade varit samhällsekonomiskt lönsamma även om var och en av dem hade subventionerats med upp till 70 000 kronor i månaden, visade analysen.

Stödet hade tjänats in på allt från minskat bilåkande till mindre tidsåtgång för byborna. Samt sociala värden och tillgänglighet för till exempel äldre och billösa.

Som i Önnköping.

Det kom 160 kunder på invigningsdagen. Det var fest i byn. Nu efter ett och ett halvt år har lanthandeln i Önnköping uppåt etthundra kunder om dagen.

Vilket är rätt hyfsat med tanke på att kundunderlaget är omkring ettusen personer och att många av dem åker förbi storköpsställen dagligen på väg till och från jobbet. Dessutom ligger de närmaste stora livsmedelsaffärerna bara sjutton kilometer bort, i Hörby.

– Visst handlar man där också. Men det känns viktigt att handla här när det gäller varor som man vet finns här också. Och finns de inte kan man beställa, säger Annika Enocksson.

- 2 Polisen släpper registerrapport
- 3 Flyktningströmmar skapar köer
- 4 Tusentals illegala rutter på vägarna
- 5 Tusentals väntar på CSN-pengar
- 6 Tyst om bisfenol-vatten
- 7 Bortförda flickan funnen
- 8 Böter för berusad bilbajarsare
- 9 Onanist portad från biblioteket
- 10 Carl Philip tillbakavisar fusk

ANNONS :

200% i insättningsbonus!

Få bonus på din första insättning, sätt in 100kr & få 300kr att spela för www.sverigeautomaten.com

Fortfarande singlar?

Attraktiva singlar väntar på att få träffa dig!
edarling.se

MATCHAD

BOKA ANNONS HÄR »

Sverige

Lustfylld dag – lustigt namn

MP vill hjälpa bilpooler

Hjärtpatienter till vårdcentraler

Tusentals kan bli utan hjälp

Jurist: Det bygger ju på släktskap

En tegelsten går i graven

Läsarpulsen

1 Armen bruten – polismän frias

2 Fredspipan gav ro i MFF

3 Axis Skånes bästa företag

4 "Vinstjakt passar inte i välfärden"

5 Riksbanken sänker prognosen

6 Mobilkartan gav henne täckning

7 Sexhandel med hustrun

8 Hon tonar ner romsk identitet

9 En tegelsten går i graven

10 "Tävlrar om att skjuta gravida"

Vad är detta?

Bloggar

På tungan

” Det ska vara en imperial stout ... i år också. Folkets favorit vid Hembryggsfestivalen i helgen blev en dunderkraftig vanilj- och chilistout å 12,5% som lagrats...

Bloggar om glädjämnen och sorger i hemmaköket, i mataffärer, på krogen, på nätet och framför allt i munnen.

Inside Redhawks

” Den första lördagen i november åker Malmö Redhawks till Ängelholm. Derbyt mot Rögle lever alltid sitt eget liv. Oavsett tabellplacering och form. Men Rögles...

I Inside Redhawks får du med en ojämn regelbundenhet läsa tankar och funderingar om klubben.

Wimans blogg

” Måste börja lite off topics, fast ändå inte helt. I natt när vi gick och la oss, visade termometern på 15,2 grader. Klockan var 01.00. Och vi pratat...

Max Wiman punktmarkerar MFF.

ANNONS :

Hon bor strax utanför Önnköping och har solidariskt svängt in om lanthandeln på väg från jobbet i stormarknadernas Hörby.

Prisläget är ungefär detsamma, men ofta upplever man att det är billigare att handla här än i en stormarknad, säger en annan av kunderna, Dan Gustafsson.

– Man spontanhandlar inte en massa annat överflödigt man stöter på. Det märks på kvittot.

Tre av tio lanthandlare är osäkra på om de finns kvar om fem år. En av tio är övertygad om att de kommer att ha stängt.

Det visar en färsk undersökning från organisationen Hela Sverige ska leva, som arbetar för en livaktig landsbygd.

För Skåne finns inga sådana kartläggningar. Men antalet mataffärer minskar stadigt, visar siffrorna här intill.

Ungefär tio matbutiker om året försvann 2003-2011, procentuellt flest i de Skånekommuner som i statistiken räknas som landsbygd. Och utvecklingen fortsätter. Men inte i Önnköping.

– Första året klarade vi budgeten. Men det är klart att det krävs lojalitet från byborna. Eftersom vi har satsat på lokala grönsaker, specialprodukter som närproducerade marmelader och fantastiskt kött från en köttbonde i närheten har vi faktiskt kunder utifrån också, säger Jörgen Wernefeldt.

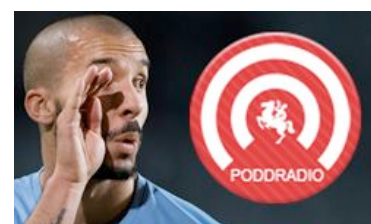
Det är mestadels han som står i affären – hustrun Anna Fogelström jobbar vidare som socionom – och han är numera centralfigur i byn. Här möts alla.

Lanthandeln i Önnköping stänger först klockan 19. Det finns bara en anledning. Sista jobbpendlarbussen kommer in till byn strax före.

– Det är inte många som åker med den, men det är alltid någon som behöver handla något, säger Jörgen Wernefeldt. Så det är klart vi har öppet. Här i byn bryr vi oss om varandra.

ANNONS:

Poddradio

"Gische har varit modig"

Poddradio. Sydsvenskans Sportcast nr. 23.

Pod: "Större i USA än i Sverige"

Poddradio.

"Så mycket kärlek"

Poddradio. Sista delen av Sydsvenskans EM-podd.

Toppnyheterna just nu

Armen bruten - polismän frias

Riksbanken sänker prognosen

"Tävlar om att skjuta gravida"

"Jag blir självständig av att vara här"

Mobilkartan gav henne tackning

Rut & Rot

Hinner du inte med livspusslet?

Vi kan hjälpa dig med en liten bit. Hitta rätt städfirma här - snabbt, enkelt och gratis.

Sök här

ANNONS:

Om cookies
Så hanterar
Sydsvenskan
cookies.

Prenumerera
Nu kan du välja
hur du vill
prenumerera på
Sydsvenskan.

Live
Besök oss och lär
dig hur vi jobbar

Stjärnkortet
Allt om
Sydsvenskans
förmånskort

Om Sydsvenskan
Mer information
om tidningen och
företaget.

Bilder i Syd
Bilder från
Sydsvenskans
fotoarkiv.

SYDSVENSKAN

© Sydsvenska Dagbladets AB 2013 **Ansvarig utgivare:** Lars Dahmén **Chef Sydsvenskan.se:** Mattias Pehrsson **Nyhetschef:** Niklas Lundell
Nyhetstips: 71234@sydsvenskan.se **Tipsa webbredaktionen:** 040-28 12 34 **Telefon växel:** 040-28 12 00 **Fax:** 040-93 54 75
Postadress: Sydsvenskan 205 05 Malmö **Besöksadress:** Krusegatan 19 Malmö

ANNONS: